PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

LAUSUNTO

pääsihteeri Tuija Karanko

3.11.2020

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN TALOUSARVIOESITYKSESTÄ VUODELLE 2021

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 4 873 miljoonaa euroa. Talousarvioesitys ensi vuodelle on noin 54 % korkeampi kuin vuonna 2020. Lisäys johtuu lähinnä monitoimihävittäjähankinnan (HX) kustannuksista, joista osa (1,48 mrd euroa) sisältyy vuoden 2021 talousarvioesitykseen. **Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry pitää tärkeänä, että puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys hyväksyttäisiin esitetyllä tavalla.**

Hallinnonalan toiminnalliset tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Puolustusministeriön hallinnonalan laatiman toimintaympäristön kuvauksen mukaan sotilaallisten kriisien ennakkovaroitusaika on lyhentynyt ja kynnys voimankäyttöön on alentunut. Teknologisen kehityksen myötä perinteisten maa-, meri- ja ilmaulottuvuuksien rinnalle ovat nousseet avaruus-, kyber- ja informaatioulottuvuudet.

Turvallisuusympäristön edellyttämä varautuminen, valmius sekä uusien teknologioiden hyödyntäminen korostuvat myös puolustusvoimia tukevassa suomalaisessa teollisuudessa. Yritykset ovat kehittäneet ja kehittävät kykyjään ja valmiuttaan jatkuvasti, jotta ne suoriutuvat niille määritellyistä tehtävistä kaikissa turvallisuustilanteissa. Koronapandemia osoitti puolustussektorin yritysten hyvän valmiustason ja kyvyn tukea puolustuksen suorituskykyjä.

Kyky turvata huoltovarmuutta mukaan lukien valmius- ja varautumistoimenpiteet sekä niiden harjoittelu aiheuttavat yrityksille kustannuksia. Siten momentin 27.01 selvitysosassa puolustusministeriölle asetetut toiminnalliset tulostavoitteet koskien **materiaalipoliittisten linjausten toteutumisesta** keskeisten hankkeiden ja kehittämisohjelmien toimeenpanossa ovat erittäin tervetulleita. Koronapandemian vaikutusten minimoimiseksi puolustusministeriö on antanut ohjauskirjeen, jonka mukaisesti kriittisillä teknologia- ja suorituskykyalueilla tulee tarkastella hankintojen kohdistamista kriittiseen suomalaiseen teollisuuteen. Ohjauskirje on erittäin tervetullut ja teollisuus toivoo sen laajaa soveltamista puolustusvoimien hankinnoissa. Puolustusministeriö valmistelee Materiaalipoliittisen osastrategian vuoden 2021 aikana ja PIA pitää tärkeänä, että sen linjaukset vahvistaisivat ohjauskirjeen pysyväksi. Ohjauskirje on valtionhallinnon aikaisempien linjausten, mm. Valtioneuvoston huoltovarmuuspäätöksen (2018) mukainen.

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

LAUSUNTO

pääsihteeri Tuija Karanko 3.11.2020

Puolustusvoimien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) rahoituksen tärkeys

Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (2018) on viranomaisia velvoittavaa säännöstöä. Se myös korostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) sekä kansallisen osaamispohjan tärkeyttä.

Puolustusvoimien TKI -toiminnan tarve ja määrärahojen riittävyys korostuvat tulevaisuuden suorituskykyjä kehitettäessä sekä yhteistyössä suomalaisen teollisuuden kanssa. Kansallisen rahoituksen tarve korostuu EU:n puolustustutkimus- ja suorituskykyhankkeissa (EDF), joihin suomalainen teollisuus on pyrkimässä aktiivisesti. Jotta suomalainen teollisuus kykenee osallistumaan hankkeisiin, tulee Suomen valtiona osallistua projekteihin myös rahallisesti, sillä rahoitusta hakevan konsortion ja mukana olevien jäsenmaiden tulee kattaa EU-rahoituksen ulkopuolelle jäävät kulut. Tässä yhteydessä näemme erittäin harmillisena sen, ettei Business Finlandille ole esitetty resursseja suomalaisen teollisuuden tukemiseksi EDF-prosessissa.

TKI -toiminta on myös keskeinen osa merkittävien hankkeiden riskienhallintaa. Ne edellyttävät riittävää ymmärrystä järjestelmien tarkoituksenmukaisista suorituskykyvaatimuksista, elinkaarikustannuksista, huoltokonseptista ja järjestelmien kriisiajan käytön ja ylläpitämisen edellyttämästä kansallisen osaamisen kehittämisestä. TKI-toiminnalla voidaan mm. riskejä sisältävät kehittämis- ja integrointitehtävät erottaa varsinaisesta hankinnasta.

Hallinnonalan TKI -toiminnalle ei ole omaa tilausvaltuuttaan eikä TKI -toiminnan suuruutta ole esitetty talousarvioesityksessä. **PIA toistaa jo useampana vuotena esittämänsä näkemyksensä siitä, että määrärahatason on oltava riittävä ja että TKI -toiminnan vaativan pitkäjänteisyyden takia toiminnalle tulisi korvamerkitä riittävä rahoitus.**

Puolustusvoimien toimintamenot (27.10.01) ja Puolustusmateriaalihankinnat (27.10.18)

Puolustusmateriaalihankintoihin (27.10.18) esitetään noin 791 miljoonaa euroa. Kokonaisuus sisältää uuden "Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2021" -tilausvaltuuden, jolle esitetään noin 171 miljoonaa euroa vuodelle 2021. Lisäksi Puolustusvoimien toimintamenoihin esitetään noin 150 miljoonan euron tilausvaltuutta vuosina 2021 - 2025 tehtäviin materiaalin ja palveluiden hankintaan.

PIA näkee suomalaiselle teollisuudelle mahdollisuuksia ennen kaikkea:
- johtamisen, - tiedustelun, valvonnan ja maalittamisen hankkeissa,
- kyberpuolustuksen kehittämisessä,
- ampumatarvikkeiden hankinnoissa,
- maavoimien liikkuvuuden hankkeissa,
- meripuolustuksen kehittämisohjelmassa painottuen Laivue 2020 -hankkeen telakkatyöhön sekä
- eri järjestelmien integraatiossa ja elinkaaren aikaisessa ylläpidossa.

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

LAUSUNTO

pääsihteeri Tuija Karanko 3.11.2020

Näiden alueiden suorituskyvyt ja niitä tukevat teknologiat on määritelty kriittiseksi kansallisen turvallisuuden kannalta (VN periaatepäätös 2016). **Näiden kriittisten alueiden hankinnat tulisi suunnata kotimaahan Valtioneuvoston huoltovarmuuspäätöksen (2018) mukaisesti.**

Monitoimihävittäjien hankinta (27.10.19)

HX-hankkeeseen kuuluva teollinen yhteistyö on suuri mahdollisuus suomalaiselle teknologiateollisuudelle. Teollisella yhteistyöllä voidaan kehittää osaamisen huoltovarmuutta ja Suomen puolustuskykyä. Teollisen yhteistyön projekteilla voidaan parhaimmillaan edistää yritysten uudistumista, luoda uutta liiketoimintaa sekä edistää verkostoitumista myös kansainvälisiin arvoketjuihin.

Suoralla teollisella yhteistyöllä tuetaan hankittavaa suorituskykyä koko sen elinkaaren ajan. Puolustusvoimien strategiset kumppanit ja niiden verkostot ovat ensisijaisia suoran teollisen yhteistyö projektien suorittajina. Epäsuoraan teolliseen yhteistyöhön voi arviomme mukaan osallistua jopa muutamia satoja suomalaisia yrityksiä. Arviomme mukaan miljardin arvoiset teollisen yhteistyön projektit mahdollistavat 6500 – 8300 korkean teknologia-alan henkilötyövuotta.

On ensiarvoisen tärkeää, että teollisen yhteistyön projektit ovat laadukkaita ja vaikuttavia ja ne tukevat suomalaisten yritysten strategiaa ja uudistumista. Puolustushallinnolla tulee olla resursseja tukea suomalaisia yrityksiä teollisessa yhteistyössä myös HX-hankkeen hankintapäätöksen tekemisen jälkeen.

Teollisuuden vientiedellytysten tukeminen

Puolustusvoimien toimintamenomomentin perusteluissa huomioidaan teollisuuden viennin ja kansainvälistymisen edistäminen. Nämä menokohdiltaan vaatimattomat toimenpiteet ovat elintärkeitä suomalaiselle alan teollisuudelle. Toiminta tukee myös sotilaallista huoltovarmuutta vahvasti. Jotta Suomessa toimiva puolustusteollisuus kykenee tukemaan puolustusvoimia, tulee sillä olla asiakkaita myös muualla. Samalla on korostettava, ettei Suomi saa vientilupapolitiikallaan asettaa suomalaista teollisuutta eriarvoiseen asemaan kilpailijoihinsa nähden.